

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Omgevingsvisie Meierijstad

Advies over de reikwijdte en detailniveau van het milieueffectrapport

20 februari 2020 / projectnummer: 3440

1 Advies voor de inhoud van het MER

De gemeente Meierijstad wil voordat de Omgevingswet in werking treedt¹ een omgevingsvisie vaststellen voor haar hele grondgebied. In een omgevingsvisie staat het integrale, langetermijnbeleid van de gemeente voor de fysieke leefomgeving. Voor het besluit hierover wordt een milieueffectrapport (MER) opgesteld. De gemeente Meierijstad heeft de Commissie gevraagd te adviseren over de inhoud van het op te stellen MER.

De gemeente wil de hoofddoelen van het omgevingsbeleid baseren op dat wat wettelijk nodig is, en het bestaande gemeentelijk beleid grotendeels overnemen, maar heeft ook nieuwe ambities benoemd in diverse documenten waaronder het Koersdocument².

Essentiële informatie voor het MER

De Commissie ziet als essentiële informatie voor het MER:

- **Waar staat Meierijstad?** Verzamel belangrijk basisgegevens voor de gemeente. Enerzijds is dat informatie over de leefomgeving en welke knelpunten er zijn, anderzijds informatie over wat de gemeente moet en wil, bijvoorbeeld op basis van het coalitieakkoord (*de Mijlpalen*) en participatie. Doe dit waar nodig gebiedspecifiek. Neem ook grote opgaven zoals de energietransitie³ mee.
- **Wat wil Meierijstad bereiken?** Formuleer op basis van al deze basisgegevens een beperkt aantal ambities voor Meierijstad. De 'Grote werken'⁴ bieden hiervoor een goed vertrekpunt. De Commissie ziet aanvullend nog twee belangrijke onderwerpen om mee te nemen, namelijk mobiliteit en ruimtelijke kwaliteit. Vertaal de ambities vervolgens in concrete en toetsbare doelstellingen voor de kortere en middellange termijn.
- **Waar wringt de schoen en wat zijn de opties van de gemeente?** Geef de knelpunten en kansen aan voor de doelen van gemeente. Bekijk waar bestaande beleid nog voldoet en ook waar nieuw beleid nodig is. De 'Grote werken' van Meierijstad bieden ook hiervoor een goede aanzet. Onderzoek vervolgens in het MER welke rol en welke beleidsopties de gemeente heeft om deze 'Grote werken' het hoofd te bieden en laat zien waar keuzes gemaakt moeten worden.
- **Wat zijn de effecten op leefomgeving en worden doelen gehaald?** Beschrijf in het MER de effecten voor de leefomgeving van alle beleidsopties. Geef daarnaast een onderbouwde vooruitblik naar de mate waarin de beleidsopties bijdragen aan het behalen van de doelen.

De Commissie adviseert, om bovenstaande goed te kunnen uitvoeren en weergeven, een gestructureerde aanpak voor het MER (zie hoofdstuk 2 en verder). Ontwikkel hiermee werkenderwijs een beoordelingskader dat de aspecten die specifiek voor Meierijstad van belang zijn goed vertegenwoordigt. In de NRD is een brede opzet gegeven van een beoordelingskader, dat nog meer toegespitst moet worden op Meierijstad en haar doelen.

¹ De Omgevingswet treedt naar verwachting in werking op 1 januari 2021.

² Koersdocument Meierijstad, Gemeenteraad van Meierijstad 18 april 2019.

³ Regionale energiestrategie Noord-Oost-Brabant.

⁴ In het zogenaamde memo Tussentijdse impressie van komend omgevingsbeleid (16 januari 2020, Zaaknummer 1948297806) heeft de gemeente 'Grote werken' genoemd waar spanning tussen ambities en de verschillende thema's zal ontstaan. De ambities uit het coalitieakkoord (Mijlpalen document) zijn ook in de NRD opgenomen.

De Ontwerp Notitie Reikwijdte en Detailniveau MER⁵ (verder NRD), waarin wordt aangegeven wat in het MER onderzocht wordt, bevat ook een aanzet tot monitoring en evaluatie. De Omgevingsvisie is een begin van een traject van nadere besluitvorming en uitwerking. Het beoordelingskader voor het MER kan een goede basis vormen voor een 'levend informatiesysteem' voor het omgevingswetstelsel.

Besluitvormers en insprekers lezen in de eerste plaats de samenvatting van het MER. Daarom verdient dit onderdeel bijzondere aandacht. De samenvatting moet als zelfstandig document leesbaar zijn en een goede afspiegeling zijn van het proces en de inhoud van het MER. Maak zoveel mogelijk gebruik van kaartmateriaal.

Participatie

De Commissie constateert (op basis van de notitie Veranderingsopgave) dat de gemeente actief nadenkt over hoe de samenwerking met maatschappelijke partijen vorm kan krijgen en dat in de cultuur van de gemeente het meenemen en raadplegen van de bevolking verankerd is. Geef in het MER aan wat de rol van participatie in het proces van milieueffectrapportage kan zijn (ook los van formele inspraakmomenten). Zij adviseert om aan te geven hoe de uitkomsten van participatie worden meegenomen in MER en visie. Wellicht kan een schema in het MER inzichtelijk maken hoe de resultaten van participatie in de omgevingsvisie meegenomen worden.

Leeswijzer

In de volgende hoofdstukken beschrijft de Commissie in meer detail welke informatie het MER moet bevatten. De Commissie bouwt in haar advies voort op de NRD (hierna: NRD). Dat wil zeggen dat ze in dit advies niet ingaat op de punten die naar haar mening in de NRD voldoende aan de orde komen.

Achtergrond

Een omgevingsvisie beschrijft het integrale beleid van de gemeente met betrekking tot de fysieke leefomgeving voor de lange termijn, hoe de gemeente omgaat met thema's zoals energie, klimaatadaptatie, biodiversiteit, wonen, werken, mobiliteit, duurzaamheid en gezondheid.

Omdat de omgevingsvisie kaderstellend is voor m.e.r.-(beoordelings)plichtige projecten, is het wettelijk verplicht om een plan-MER op te stellen. Daarnaast kan een plan-MER-plicht ontstaan als op grond van de Wet natuurbescherming een Passende Beoordeling moet worden gemaakt; dat is het geval als belangrijke negatieve effecten op Natura 2000-gebied niet met zekerheid uitgesloten zijn.

Waarom een advies?

De onafhankelijke Commissie m.e.r. is bij wet ingesteld en adviseert over de inhoud en de kwaliteit van het MER. In sommige gevallen is een advies van de Commissie m.e.r. verplicht, maar in dit geval heeft de gemeente Meierijstad zonder wettelijke verplichting om een advies gevraagd over de inhoud van het nog op te stellen MER. De gemeente Meierijstad heeft een Ontwerp Notitie Reikwijdte en Detailniveau MER aan de Commissie voorgelegd.

De Commissie m.e.r. stelt voor ieder project een werkgroep samen van onafhankelijke deskundigen. De Commissie schrijft geen milieueffectrapporten, dat doet de initiatiefnemer. Het bevoegd gezag - in dit geval de gemeenteraad van Meierijstad - besluit over de omgevingsvisie.

⁵ 11 augustus 2019. Referentie: BG5216-RHD-ZZ-XX-RP-Z-000. Status: S0/P01.06

De samenstelling en de werkwijze van de werkgroep van de Commissie en verdere projectgegevens staan in bijlage 1 van dit advies. U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt door nummer [3440](#) op www.commissiener.nl in te vullen in het zoekvak.

2 Gestructureerde aanpak voor het MER

2.1 Achtergrond en gestructureerde aanpak MER

De ambities uit het coalitieakkoord (Mijlpalen document) zijn in de NRD opgenomen, te weten participatie, leefbaarheid, innovatie, duurzaamheid en gezondheid. In het zogenaamde *memo Tussentijdse impressie van komend omgevingsbeleid*⁶ (opgesteld in aanvulling op de NRD) heeft de gemeente 'Grote werken' genoemd waar spanning tussen ambities en de verschillende thema's zal ontstaan. De volgende aanleidingen voor de notitie zijn genoemd:

- Waar lijkt er de grootste afstand te zijn tussen de gewenste en de huidige situatie?
- Bij welke beslissingen kunnen bestuurlijke, politieke, journalistieke en maatschappelijke aandacht zich intensiveren?
- Bij welke zaken doet het omgevingsbeleid een groot beroep op het aanpassingsvermogen van inwoners of bedrijven?

De thema's die hierin genoemd worden geven een scherpe aanzet voor de keuzes die voorliggen voor de gemeente.

Tegelijkertijd geeft de NRD nog weinig zicht op hoe het MER vorm gaat krijgen en gaat bijdragen aan het in beeld brengen van deze scherpe keuzes. Ook gaat de NRD niet in op de wijze waarop (tussentijdse) resultaten gebruikt kunnen worden voor het participatietraject en de uiteindelijke bestuurlijke besluitvorming. De specifieke situatie in Meierijstad en hoe deze eigenheid in het MER vorm een rol gaat krijgen is nog niet beschreven.

Zo is er nog niet voorzien in:

- een beschrijving van de huidige situatie;
- een beschrijving van de autonome ontwikkeling;
- een link met de te nemen besluiten of alternatieven daarvoor;
- een omschrijving van de relatie tussen doelen enerzijds en oplossingsrichtingen anderzijds;
- een hanteerbaar afwegingskader dat is toegesneden op Meierijstad en haar doelen.

Daardoor wordt ook nog niet duidelijk hoe de (tussentijdse) resultaten gebruikt kunnen worden in de participatie en een rol kunnen spelen in het besluit door de gemeenteraad over de omgevingsvisie.

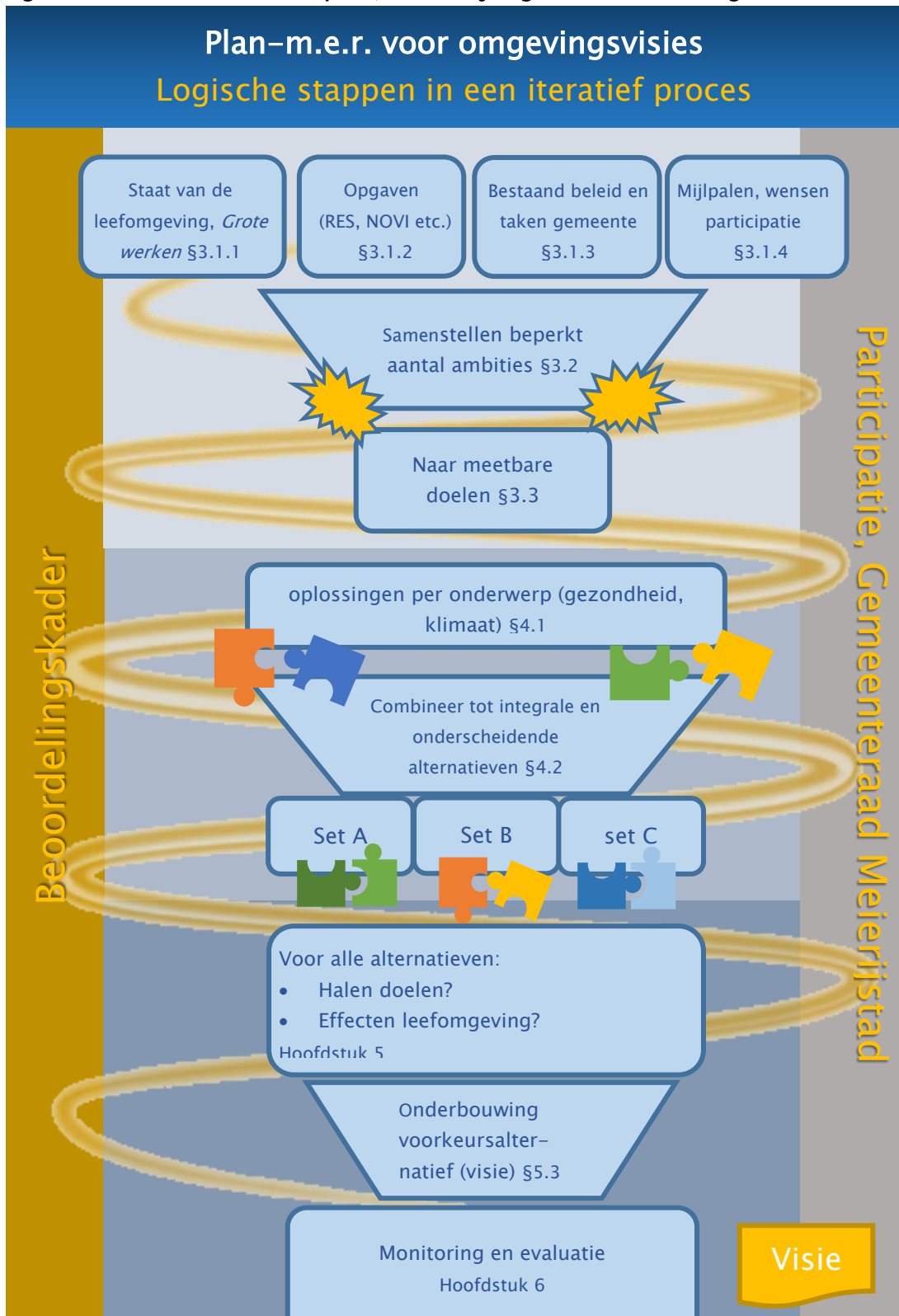
Advies Commissie voor een gestructureerde aanpak van het MER

De Commissie adviseert een meer gestructureerde aanpak voor het MER uit te werken in aanvulling op de NRD (figuur 2). Juist omdat de gemeente wel ambities heeft en 'Grote werken' scherp benoemt, en participatie van groot en vanzelfsprekend belang vindt. Geef hierbij ook aan hoe de verschillende stappen in het MER ook in het participatietraject en in het vaststellingsproces in de raad invulling kunnen krijgen. Deze stappen moeten gezien worden als onderdeel van een iteratief proces. Elke stap kan ertoe leiden dat één of meerdere

⁶ 16 januari 2020, Zaaknummer 1948297806.

stappen opnieuw moeten worden gezet op weg naar een goede onderbouwing van de besluiten in de gemeentelijke visie. In de rest van dit advies licht zij deze aanpak toe.

Figuur 1: Gestructureerde aanpak (met verwijzing naar de toelichting).

3 Van ambities naar doelen

3.1 Verzamel belangrijke basisgegevens

3.1.1 Staat van de leefomgeving, knelpunten

Het gaat in deze stap om het in beeld brengen van de staat van de leefomgeving, dat wil zeggen de knelpunten nu en in de toekomst bij voortzetting van huidig beleid (autonome ontwikkeling).

Beschrijf de bestaande toestand van het milieu in het studiegebied (Staat van Meierijstad). Beschrijf de bestaande knelpunten op gebied van onder meer mobiliteit, biodiversiteit, ruimtelijke kwaliteit, luchtkwaliteit en geluid. Ook de 'Grote werken' biedt hiervoor goede aanknopingspunten.

Breng vervolgens de autonome ontwikkeling in kaart, de toekomstige ontwikkeling van het milieu *zonder* dat de omgevingsvisie (of één van de alternatieven daarvoor) wordt gerealiseerd. Ga bij deze beschrijving ook uit van ontwikkelingen van de huidige activiteiten in het studiegebied, zoals bijvoorbeeld de transitie in de landbouw, of de aanleg van zonneparken waarover al besloten is.

3.1.2 Opgaven, bestaand beleid en randvoorwaarden

Opgaven vanuit Rijk en provincie

Er komt een aantal grote transities naar de gemeente toe, zoals:

- De energietransitie.
- De grondstoffentransitie (circulaire economie).
- Klimaatadaptatie.

Daarnaast zal beleid van andere overheden de keuzes in de omgevingsvisie beïnvloeden. Geef in het MER aan welk beleid relevant is voor de omgevingsvisie en welke kaders hieruit voortkomen. Ga daarbij in ieder geval in op:

- NOVI en Provinciale Omgevingsvisie Noord-Brabant.
- Ladder van circulariteit.
- Ladder van duurzame verstedelijking.
- Klimaatakkoord (nieuwbouw geen gasaansluiting); Aanpassing Gaswet voor ontheffing plicht op gasaansluiting; Akkoord Nieuwbouw aardgasvrij; RES en warmteplannen.
- Mobiliteitsbeleid.
- Deltaprogramma/Waterbeheerplan.
- Beleid over geluid en luchtkwaliteit zoals onder andere het recente Schone Lucht Akkoord.
- Wonen- en bedrijvenbeleid.

Regionale Energie Strategieën (RES)⁷

De Regionale Energiestrategieën (RES) zullen invulling moeten geven aan de energietransitie en zo ook doorwerken in de beleid van de gemeente, zoals de omgevingsvisie en het omgevingsplan. Omdat de resultaten van de concept RES pas naar verwachting in juni 2020 bekend zijn, is het nu waarschijnlijk nog niet mogelijk deze ruimtelijk te vertalen en af te wegen in de omgevingsvisie. De Commissie adviseert de gemeente om aan te geven of in deze omgevingsvisie voorgesorteerd wordt op de resultaten van de RES dan wel dat op korte termijn een revisie van de omgevingsvisie voorzien is. De Commissie adviseert ook om duidelijk aan te geven welke rol de afspraken hebben die gemaakt zijn/worden in het kader van RES.

Randvoorwaarden

Uit onderdelen van bestaand beleid of wet- en regelgeving komen randvoorwaarden voort, bijvoorbeeld ten aanzien van handhaving van de staat van instandhouding van Natura 2000-gebieden, of ten aanzien van waterkwaliteit. Maak in het MER concreet wat de (niet te veranderen) randvoorwaarden zijn waarbinnen de omgevingsvisie zich moet bewegen. Ga in ieder geval in op:

- Wet natuurbescherming.
- Wet milieubeheer.
- Wet geluidhinder en luchtkwaliteit.
- Wet Basisregistratie Ondergrond.
- Omgevingswet en Besluit kwaliteit leefomgeving.

3.1.3 Bestaand beleid en taken Meierijstad

De gemeente heeft aangegeven in een gesprek⁸ dat bestaand beleid zoveel mogelijk in de visie moet worden opgenomen. Geef aan om welk beleid dit gaat en neem dit op in het MER. Ga na in hoeverre dit beleid onderling overeen komt. Bepaal ten slotte of de doelen met dit beleid behaald worden (beleidsevaluatie).

Geef ook een overzicht van de (wettelijke) taken van de gemeente, zodat deze 'basis' kan meewegen bij de totstandkoming van de visie.

3.1.4 Wensen en dromen

Ga hier in op de wensen en dromen die leven binnen de gemeente. Deze kunnen voortkomen uit een discussie uit de raad, een coalitieakkoord of uit de participatie (met burgers én bedrijven). Dit kunnen nog algemene noties zijn, maar ook al heel concrete. Geef aan wat de status van deze wensen en dromen is.

⁷ Concept RES gereed juni 2020, toetsing aan nationale opgaven gereed oktober 2020, definitief RES gereed maart 2021.

⁸ De werkgroep van de Commissie heeft op 6 januari 2020 een gesprek gehad met de gemeente in Sint Oedenrode waarin de concept NRD is besproken.

3.2 Synthese en focus naar beperkt aantal ambities

Synthetiseer met in het achterhoofd de verzamelde gegevens uit de voorgaande stap (3.1) de ambities, en kies vervolgens de belangrijkste van deze ambities voor de visie, zodat er een werkbaar aantal overblijft.

Door de autonome ontwikkeling af te zetten tegen de opgaven, dromen en wensen, bestaand beleid en bijvoorbeeld het coalitieakkoord, ontstaat een beeld van de mate waarin ambities in de toekomst gerealiseerd worden zonder nieuw beleid en van de risico's en kansen die zich daarbij voordoen. Ook kunnen ze toegespitst worden, op thema's en/of per deelgebied van de gemeente.

3.3 Van ambities naar concrete doelen voor Meierijstad

Concrete doelen

Ambities kunnen ver in de toekomst liggen en moeilijk haalbaar zijn. Ook kan de eigen taak en rol anders liggen dan de ambities voor de kwaliteit van de leefomgeving (de gemeente is bijvoorbeeld voor het verminderen van broeikasgassen afhankelijk van internationale ontwikkelingen). Vertaal daarom de ambities naar concrete doelen/doelstellingen voor de nabijere toekomst. De doelen moeten wel realistisch zijn en bij de eigen rol passen. Zo kan gemeten worden of de doelen worden behaald en hoeven de ambities niet meteen los gelaten worden, als resultaten nog niet binnen handbereik liggen.

Werk de belangrijkste ambities daarom uit in concrete en toetsbare doelen. Op die manier zijn de doelen waar mogelijk meetbaar en voor iedereen voorstelbaar. Dat maakt het mogelijk om later in het MER te kunnen onderzoeken of met nieuw beleid ambities gerealiseerd kunnen worden en om gericht te kunnen monitoren. Met het nieuwe beleid (zie volgend hoofdstuk) kan vervolgens ingespeeld worden op deze kansen en risico's, en daarmee het realiseren van doelen.

4 Oplossingen per doel en alternatieven

4.1 Bandbreedte oplossingsrichtingen per doel

De Commissie adviseert om alternatieven eerst vorm te geven aan de hand van mogelijke en benodigde oplossingsrichtingen per doel. Denk hierbij aan de maatregelen die nodig zijn om de doelen voor klimaat te halen. Kijk ook welke rol de gemeente bij deze doelen kan en wil hebben. Werk dit nader uit om voldoende concreet zicht te krijgen op de haalbaarheid en de keuzes van deze oplossingsrichtingen.

4.2 Integrale en onderscheidende alternatieven

4.2.1 Dilemma's en kansen: de *Grote werken* als basis voor alternatieven

Op basis van de inzichten over:

- de mogelijke oplossingen per doel;
 - afwegingen en dilemma's bij oplossingen binnen de doelen; en
 - afwegingen en dilemma's bij gecombineerde oplossingen voor meerdere doelen.
- kan een set onderscheidende integrale alternatieven ontwikkeld worden. De Commissie ziet hiervoor twee stappen: eerst waar mogelijk combineren, en dan waar nodig onderscheiden, dit wordt hieronder toegelicht.

1. **Combineer waar mogelijk tot alternatieven.** Ontwikkel daarom eerst alternatieven met zoveel mogelijk combinaties van functies (of in NOVI termen, met meervoudig ruimtegebruik). Een mogelijk voorbeeld is een alternatief waarin het klimaatbestendig maken van Meierijstad centraal staat. Gezondheid, groen, landschap en ecologie kunnen daar als thema mee worden gecombineerd. Andere ambities worden in dit alternatief aan deze thema's ondergeschikt gemaakt. Een ander mogelijk voorbeeld is een alternatief waarbij ruimtelijke kwaliteit centraal staat, dit past ook goed bij het gebruik van de lagenbenadering voor de gemeente.
2. **Waar nodig onderscheiden.** Daar waar zaken niet samengaan of elkaar bijten, moeten keuzes in beeld worden gebracht. Denk hierbij bijvoorbeeld aan verdichting versus luchtkwaliteit en gezondheid. Of randvoorwaarden voor beschermde natuur en uitbreiding van bestaande veehouderijen.

Ontwikkel op die manier een set van onderscheidende, integrale alternatieven die op uiteenlopende manieren functies combineren en verdelen.

Grote werken

In het zogenaamde memo Tussentijdse impressie⁹ van komend omgevingsbeleid heeft de gemeente 'Grote werken' genoemd waar spanning tussen de werkelijkheid en de ambities zal ontstaan, of tussen ambities onderling. Dit vormt een goed uitgangspunt voor de uitdagingen waar Meierijstad voor staat. De Commissie adviseert 'ruimtelijke kwaliteit' (§5.2.1 van dit advies) en 'mobiliteit' (§5.2.2 van dit advies) aan deze analyse toe te voegen.

Alternatieven of scenario's?

De Commissie adviseert het woord 'alternatieven' te gebruiken als er sturing door en keuzeruimte voor de gemeente mogelijk is. Gebruik 'scenario's' als het gaat om externe invloeden zoals economische ontwikkelingen of de mate van klimaatverandering.

4.3 Voorkeursalternatief en bestuurlijke keuzen

Op basis van de effecten van de integrale alternatieven kunnen transparante afwegingen ten behoeve van de besluitvorming in beeld gebracht worden. Daarbij wordt ook duidelijk in hoeverre met de alternatieven de doelen gerealiseerd worden, en in hoeverre daarvoor voldoende invloed, middelen en/of ruimte beschikbaar is. Als dit bij geen van de

⁹ 16 januari 2020, Zaaknummer 1948297806.

alternatieven in voldoende mate gebeurt, geef dan aan of een alternatief geoptimaliseerd kan worden (voorkeursalternatief, mitigerende maatregelen), dan wel dat aan college en raad de mogelijkheid wordt voorgelegd om op onderdelen doelen bij te stellen. Motiveer de keuze voor het voorkeursalternatief en breng hiervan de effecten (inclusief doelbereik) in kaart.

Vervolgbeleid

Geef aan over welke programma's nog besloten moet worden en ook van welk sturingsproces (harde of zachte regels) deze uitgaan. Geef ook aan hoe het milieubelang hierbij een rol speelt, en of milieueffectrapportage aan de orde is.

5 Beoordelingskader doelen en milieugevolgen

5.1 Beoordelingskader

In paragraaf 7 van de NRD is een brede en nog algemene aanzet voor het beoordelingskader gegeven. De Commissie adviseert het kader nog meer toe te spitsen op Meierijstad en werkenderwijs meer aan te laten sluiten op de ambities en opgaven. Daarbij verwacht de Commissie dat de resultaten van de Staat van Meierijstad mogelijk tot nieuwe indicatoren kunnen leiden.

De Commissie adviseert om werkenderwijs het beoordelingskader toe te spitsen, en het kader voor drie functies te hanteren:

1. **Staat leefomgeving, beoordeling van autonome ontwikkeling.** Criteria, uitgewerkt in indicatoren, die gebruikt worden voor de beschrijving van de staat van de leefomgeving en trends en ontwikkelingen.
2. **Bepalen doelbereik en effecten.** Criteria voor het vooraf bepalen van het doelbereik (worden doelen bereikt?) en de effecten op milieu van de voorgestelde oplossingsrichtingen en alternatieven, afgezet tegen de autonome ontwikkeling (referentiesituatie).
3. **Monitoring.** Nadat bestuurlijke besluiten over de omgevingsvisie genomen zijn, kan het beoordelingskader ook gehanteerd worden in de monitoring.

Ad 1 en 3

Voor het bepalen van de Staat van de Leefomgeving (stap 1) en monitoring (stap 3) zijn veel bronnen beschikbaar en is een wat hoger detailniveau beschikbaar en gewenst. Omschrijf in het MER (of in een bijlage) welke bronnen zijn benut en hoe de scores zijn bepaald. Geef aan welke aannames zijn gedaan bij het wegen van bronnen om tot een score te komen.

Ad 2

Voor het bepalen van het doelbereik van alternatieven en maatregelen en effecten in stap 2, adviseert de Commissie het aantal criteria te beperken. Een beperkte set van de naar verwachting meest bepalende factoren maakt deze beoordeling behapbaar (het aggregeren naar 16 hoofdindicatoren in de NRD is hiervoor een goede basis). Beschrijf hoe de scores van de grotere set indicatoren uit stap 1 worden benut, om met experts tot een goede inschatting van de toekomstige effecten van de alternatieven en de visie te komen. Beschrijf ook hoe

hierbij bronnen worden benut, welke expertises zijn benut, met welke groepsgrootte en opzet is gewerkt.

5.2 Milieugevolgen

5.2.1 Ruimtelijke kwaliteit

Lagenbenadering en landschap

Om zicht te krijgen op de waarden van de eigen gemeente, en zicht te krijgen op hoeveel (geschikte) ruimte beschikbaar is wil Meierijstad de 'Lagenbenadering' gebruiken (zie figuur 2).

Figuur 2 Lagenbenadering met de drie lagen. Bron: NRD.

De lagenbenadering legt de ruimte uiteen in drie lagen:

1. de bodem, het watersysteem en de natuur.

2. netwerken van infrastructuur met onder meer wegen, spoorlijnen en waterwegen.

3. menselijke activiteiten zoals wonen, werken en recreëren.

De gemeente heeft een groot en divers buitengebied. De verscheidenheid aan landschapstypen staat nu al onder druk en nieuwe opgaven zoals de energie- en landbouwtransitie kunnen leiden tot nieuwe ruimteclaims¹⁰.

De gemeente heeft een aantal typen gebieden benoemd voor Meierijstad, maar deze zijn nog niet gekoppeld zijn aan locaties of gebieden. De gemeente wil de typen gebieden benutten om de hoofddoelen voor het beleid uit te werken. De Commissie adviseert daarom om de gebiedstypologieën wel aan concrete locaties en gebieden te koppelen. Zo kan het eigene van Meierijstad tastbaarder worden voor bewoners en besluitvormers.

Beschrijf in het MER de kenmerken en kwaliteiten per landschapstype, en structureer deze aan de hand van de 'lagenbenadering'. Gebruik hierbij duidelijk kaartmateriaal. De 'Landschappelijke analyse' van Meierijstad biedt hiervoor de informatie. Beschrijf de

¹⁰ Landschappelijke analyse Meierijstad, mei 2019, bladzijde 5.

gevolgen voor deze kenmerken en kwaliteiten indien nieuwe opgaven in het landelijk gebied worden gefaciliteerd.

Geef daarbij ook specifiek aandacht aan de onderste laag: bodem en waterhuishouding¹¹

Alternatieven

Als knelpunten voor de kwaliteit in de verschillende lagen worden verwacht, kan de Commissie zich voorstellen dat ruimtelijke kwaliteit uitgangspunt is van minimaal één van de alternatieven.

5.2.2 Mobiliteit

Door de verschillende kernen met elk hun eigen specifieke voorzieningen, zijn veel inwoners van Meierijstad op dit moment afhankelijk van de auto. De gemeente gaf in een gesprek¹² aan, dat door deze situatie het verduurzamen van de mobiliteit geen gemakkelijke opgave is. Bekijk welke maatregelen mogelijk zijn om de mobiliteit te verduurzamen, zoals hoogwaardig openbaar vervoer, doorgaande fietsroutes, of het clusteren van bepaalde bestemmingen.

Alternatieven

De Commissie kan zich voorstellen dat het verduurzamen van de mobiliteit onderdeel is van minimaal één van de alternatieven.

Huidige situatie en effecten

Geef voor de beschrijving van de huidige situatie:

- De opbouw met functies van het wegennet, fietsnet en openbaar vervoer en de knooppunten daartussen.
- De verkeersintensiteiten op de verschillende wegen in het studiegebied, onderscheiden naar intern (lokaal), extern (inkomend en uitgaand) en doorgaand verkeer van personen en vrachtverkeer.
- Een overzicht van bestemmingen en de bereikbaarheid en verkeersafwikkeling op de hoofdwegenstructuur in de gemeente en de robuustheid/toekomstvastheid van het netwerk.
- De toe- en afname van de mobiliteit per auto, fiets en openbaar vervoer voor het interne en externe verkeer, uitgedrukt in hoeveelheid verplaatsingskilometers per vervoerwijze.
- De te verwachten effecten op de verkeersveiligheid (kwalitatieve beschrijving op basis van 'Duurzaam Veilig').
- De mogelijke barrièrewerking van wegen op ruimtelijke ontwikkelingen.

Voor de beschrijving van de mobiliteitseffecten in de huidige situatie en de monitoring kan het regionale verkeersmodel van de GGA-regio¹³ een belangrijke rol spelen. Schat de effecten van alle alternatieven in voor het MER en geef waar relevant de resultaten van het verkeersmodel weer.

¹¹ En de betekenis daarvan voor (natuur-)gebieden die met droogte kampen en kansen en risico's voor de bodemkwaliteit.

¹² Op 6 januari 2020 heeft de Commissie Meierijstad bezocht en een gesprek gevoerd met de gemeente.

¹³ Regionale verkeersmodel GGA Noord-Oost Brabant.

5.2.3 Natuur

Natura 2000

Op enige afstand van Meerijstad liggen Natura 2000-gebieden zoals De Grootte Peel. De omgevingsvisie heeft mogelijk significante gevolgen voor dit gebied en andere Natura 2000-gebieden. Omdat de omgevingsvisie een wettelijk verplicht plan is, moet een Passende beoordeling worden opgesteld. Deze Passende beoordeling heeft, gelet op het detailniveau van de omgevingsvisie, het karakter van een risicoanalyse. Deze analyse dient betrekking te hebben op de afzonderlijke initiatieven in de visie en op de cumulatie van deze voornemens. Neem hierbij ook voornemens mee waarvan de locatie nog niet vaststaat, maar waarvoor de omgevingsvisie wel hoge generieke ambities bevat met potentieel negatieve effecten voor Natura 2000, zoals bijvoorbeeld maatregelen voor de energietransitie.

In de Passende beoordeling mogen bij deze beoordeling van de risico's mitigerende maatregelen worden meegenomen. Indien blijkt dat geen maatregelen beschikbaar zijn om significante effecten van (voornemens uit) de omgevingsvisie te voorkomen dient te worden verkend of de zogenoemde ADC-toets met succes kan worden doorlopen.

Natuurnetwerk Brabant (NNB)

Delen van het landelijk gebied binnen de gemeente zijn onderdeel van het Natuurnetwerk Brabant en van de Groenblauwe mantel. Verken de kansen en risico's van de alternatieven in de omgevingsvisie op de actuele en potentiële (wezenlijke) kenmerken en waarden van deze gebiedscategorieën. Geef ook aan hoe de kwaliteit van de natuur binnen bebouwde kommen samenhangt met de kwaliteiten van het buitengebied en hoe deze samenhang wordt beïnvloed door de voornemens in de omgevingsvisie.

De bescherming van de genoemde gebiedscategorieën is uitgewerkt in de provinciale Verordening Ruimte. Geef aan hoe de voornemens van de omgevingsvisie hierin passen. Beschrijf mogelijke en/of noodzakelijke mitigerende en/of compenserende maatregelen om negatieve effecten te voorkomen of te verminderen.

5.2.4 Omgevingskwaliteit en gezondheid

Maak de in de NRD en het Koersdocument genoemde ambities voor verbetering van de omgevingskwaliteit, zoals "bescherming gezondheid" en "een goede luchtkwaliteit", concreter, zodat (de score van) indicatoren hierop toegespitst kunnen worden en bepaald kan worden in hoeverre deze ambities gerealiseerd worden.

Geef de luchtconcentraties, geluidbelastingen, risicocontouren en eventuele geurcontouren weer op kaarten met woningen, andere gevoelige bestemmingen (zoals scholen) en overige gebouwen. Zo wordt duidelijk zichtbaar waar (huidige) knelpunten liggen en wat de omvang is (zie de Staat van Meerijstad), waar ruimte is voor nieuwe bebouwing, waar verschillen optreden in milieubelasting bij de alternatieven en of en welke mitigerende maatregelen nodig zijn. Benut hier eventueel de Brabantse OmgevingScan (Bros).¹⁴

Beschrijf op basis van deze kaarten de effecten van de verschillende alternatieven in een toe- of afname in geluidbelastingen en luchtconcentraties, ook als die onder de grenswaarden of WHO-advieswaarden liggen. Een dergelijke toe- of afname leidt immers ook tot een toe- of

¹⁴ <https://brabantscan.nl>.

afname in gezondheidseffecten. Beschrijf ook de gevolgen voor geluidhinder en slaapverstoring.

Voor gezondheidsbevordering is het belangrijk om de fysieke ruimte zo in te richten dat bewoners verleid worden tot bewegen, meer ruimte is voor ontmoeten, sport en spelen en meer groen is voor welzijn en minder hittestress. In het beoordelingskader is de indicator "Inrichting Openbare Ruimte" opgenomen, "de mate waarin de inrichting, inclusief groen, bijdraagt aan de gezondheid". Maak inzichtelijk hoe deze indicator gemeten en beoordeeld wordt.

5.2.5 Klimaat

Geef in het MER (bijvoorbeeld op basis van een stresstest) inzicht in de risico's van klimaatverandering voor het watermanagement (omgang met intensieve neerslag, langdurige droogte) en het leefklimaat (hittestress). Beschrijf aan de hand van de kwetsbaarheden van het plangebied de mogelijkheden tot adaptatie. Mogelijke strategieën en maatregelen voor klimaatadaptatie zijn opgenomen op www.ruimtelijkeadaptatie.nl.

6 Monitoring, evaluatie en maatregelen achter de hand

Looptijd en onzekerheden omgevingsvisie nopen tot monitoringsplan

Gelet op de looptijd van de omgevingsvisie en de afhankelijkheid van andere partijen om de doelen te bereiken, zoals de realisatie van het programma door marktpartijen, adviseert de Commissie regelmatig te bewaken in welke mate de daadwerkelijke ontwikkelingen bijdragen aan de doelen van de gemeente, welke milieueffecten zijn opgetreden, en hoe deze zich verhouden tot de wet- en regelgeving.

Door de flexibiliteit van de omgevingsvisie is sprake van relatief grote onzekerheden over de gevolgen ervan. Om ongewenste gevolgen in de hand te houden en zo nodig te kunnen bijsturen is het van belang normen, kaders en regels duidelijk en toetsbaar te omschrijven en om de ontwikkeling van het gebied te monitoren. Een monitoringsplan, zoals aangekondigd in paragraaf 6 van de NRD, met heldere indicatoren is daarvoor noodzakelijk. Op die manier wordt inzichtelijk of de verschillende deeldoelstellingen gedurende de looptijd van de omgevingsvisie nog kunnen worden bereikt. Zo kan het milieubelang, op punten die nu nog onzeker zijn, in de toekomst volwaardig meewegen. Dit biedt bestuurders een basis om in de loop van de tijd, indien nodig, extra maatregelen te nemen. Het is van belang om vooraf maatregelen achter de hand, zoals bijvoorbeeld hoe meer sturing in de mobiliteit bereikt kan worden, te formuleren.

Beoordelingskader m.e.r. als basis voor monitoring

Formuleer op basis van het beoordelingskader een monitoringsprogramma. Houd hierbij rekening met de ontwikkelingen in de kwaliteit van de leefomgeving. Deze kunnen aanleiding zijn tot het hanteren van andere beoordelingscriteria dan op dit moment zijn voorzien. Bestaande sectorale monitoringsprogramma's voor luchtkwaliteit (NSL), natuur (SNL, PAS),

(grond)water en gezondheid kunnen worden ingezet voor het in beeld brengen van de geactualiseerde leefomgevingskwaliteit. Voor CO₂ kan de Klimaatmonitor gebruikt worden.

7 Overige aspecten

7.1 Vorm en presentatie

Bijzondere aandacht verdient de presentatie van de vergelijkende beoordeling van de alternatieven. Presenteer de vergelijking bij voorkeur met behulp van tabellen, figuren en kaarten. Zorg ervoor dat:

- Het MER zo beknopt mogelijk is, onder andere door achtergrondgegevens niet in de hoofdttekst zelf te vermelden, maar in een bijlage op te nemen.
- Een verklarende woordenlijst, een lijst van gebruikte afkortingen en een literatuurlijst zijn opgenomen.
- Recent en goed leesbaar kaartmateriaal is gebruikt, met duidelijke legenda en zoveel mogelijk visualisaties.

BIJLAGE 1: Projectgegevens

Advies van de Commissie over het op te stellen MER

De Commissie bestaat uit een werkgroep van deskundigen. Deze werkgroep geeft aan welke onderwerpen naar zijn mening moeten worden behandeld in het MER en met welke diepgang. Om zich goed op de hoogte te stellen van de situatie heeft de werkgroep het gebied bezocht waar milieugevolgen kunnen optreden. Meer informatie over de [Commissie](#) en over haar [werkwijze](#) vindt u op onze website.

Samenstelling van de werkgroep

Bij dit project bestaat de werkgroep uit:

ir. Jan Bakker

ir. Tilly Fast

dr. Michiel van Pelt

ir. Kees Slingerland (voorzitter)

drs. Willemijn Smal (secretaris)

drs. Gerrit de Zoeten

Besluit(en) waarvoor dit milieueffectrapport wordt opgesteld

Omgevingsvisie

Waarom wordt hiervoor een milieueffectrapport opgesteld?

Voor activiteiten die grote milieugevolgen kunnen hebben, kan in Nederland een MER vereist zijn. De bijlagen C en D bij het Besluit milieueffectrapportage geven aan om welke [activiteiten](#) het gaat. Voor deze procedure kan het in ieder geval gaan om de activiteiten: C en D14 (vee-houderijen), D11.2 (stedelijke ontwikkelingsprojecten), D11.3 (industrieterreinen), D22.2 (windturbineparken). Een MER is ook nodig omdat effecten op Natura 2000-gebieden optreden die in een Passende beoordeling moeten worden beschreven. Daarom wordt een plan – MER opgesteld.

Bevoegd gezag besluit

Gemeenteraad van Meierijstad.

Initiatiefnemer besluit

College van burgemeester en wethouders van Meierijstad.

Bevoegd gezag m.e.r.-procedure

College van burgemeester en wethouders van Meierijstad.

Heeft de Commissie ook zienswijzen en adviezen bij haar advies betrokken?

Het bevoegd gezag heeft de Commissie niet in de gelegenheid gesteld om zienswijzen en adviezen bij haar advies te betrekken.

Waar vind ik de stukken die de Commissie heeft gebruikt?

U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt, door op www.commissierner.nl projectnummer [3440](#) in te vullen in het zoekvak.

Commissie voor de milieueffectrapportage
A. v. Schendelstraat 760
3511 MK Utrecht

t 030-2347666
e mer@eia.nl
w commissiemer.nl

